

ฝืนเล็กๆ บนเส้นทางยาว สังสม “คุณค่า” และ “ความสำเร็จ”

ศาสตราจารย์นายแพทย์ วิจารณ์ พานิช

“เป้าหมายของคนทำงานในระดับที่เรียกว่า “มีคุณค่า” คือ ทำงานนั้นๆ แล้วมีประโยชน์ต่อ ผู้อื่นอย่างไร มีประโยชน์ต่อสังคม องค์กร หน่วยงานอย่างไร” เป็นประโยคที่เตือนใจตัวเองและ ถูกถ่ายทอดไปยังคนทำงานรุ่นต่อๆ มาของศาสตราจารย์นายแพทย์วิจารณ์ พานิช อยู่เสมอ

Sense of Achivement หรือการประสบความสำเร็จจากการทำงาน มีความหมายสำหรับ คนทำงานอย่างมาก เพราะเมื่อได้ตั้งเป้าหมายของสิ่งที่เราต้องการทำ โดยได้พยายามทำอย่างเต็มที่ จนบรรลุเป้า และวิ่งเข้าสู่เส้นชัยอย่างสวยงามในที่สุด ย่อมส่งผลให้หัวใจได้รับการกระตุ้นให้เลือดสูบฉีด เกิดการหล่อเลี้ยงให้ชุ่มชื้น มีชีวิตชีวา

“ในฐานะที่ผมเป็นหัวหน้า ความสำเร็จจะไร้อันตรายแล้วแต่ เมื่อเกิดขึ้นเราต้องเลี้ยงฉลองกันหน่อย เวลาฉลอง ผมจะคุยเสมอว่า ทำไมผมถึงเลี้ยง เพราะมันสำเร็จอย่างนี้ พอคิดย้อนหลัง ที่มงานยากลำบาก ต้องชวนชววยทำงานกลางค้ำกลางคืน เสาร์อาทิตย์ก็ยังคงมาทำงาน บางคนต้องทิ้งลูกมาซึ่งลงท้าย หลายคนก็จะชื่นใจ และมีกำลังใจที่ต้องมาทำงานต่อ” นั่นคือหนึ่งในเหตุผลที่ทำให้คนที่ทำงานกับคุณหมอ วิจารณ์ค้นหาความสุขได้ไม่ยาก

งานที่รุ่มเร้าอยู่รอบตัวมากมาย อาจทำให้ชีวิตส่วนตัวขาดสมดุลไปบ้าง แต่ท่านชี้ให้เห็นว่า ผู้คน ที่อยู่รอบข้าง โดยเฉพาะครอบครัว เป็นปราการด่านสำคัญที่จะสร้างเสริมให้กายและใจกลับมา มีความ สมดุล ได้ดังเดิม

“ผมได้ทุ่มเทให้กับชีวิตการทำงานค่อนข้างมาก เพราะได้รับการสนับสนุน มีผู้อุปถัมภ์มาก จนไม่ต้องกังวลเรื่องใดๆ และโดยเฉพาะเรื่องเงินทอง”

การสร้างความสะดวกให้กับชีวิตการทำงานและชีวิตครอบครัวดีได้ ต้องอาศัยการทำให้เกิดความเข้าใจในคุณค่าของในครอบครัวให้ได้เสียก่อน นั่นคือ Happy Family เพราะเมื่อครอบครัวมีความเข้าใจ ในหน้าที่การงานของเราว่าเป็นงานที่ต้องการยอมรับนับถือ ก็จะช่วยส่งเสริมเราในด้านที่เราขาดไป ซึ่งคุณหมอล้ำว่า กรณีของคุณหมอนั้นโชคดีที่มีครอบครัวดี อบอุ่น โดยมีภรรยาดูแลเรื่องการเงินได้ดี จนกลายเป็นว่าตัวเองไม่ต้องกังวลใจ ไม่ต้องมาងังใส่ใจเรื่องฐานะการเงินหรือทรัพย์สินสมบัติ ส่วนเรื่องลูกๆ ก็มีคุณป้าและคุณแม่คอยดูแลเอาใจใส่ เพียงแต่คอยมองดูอยู่ไกลๆ จึงสามารถใช้สมองในการทุ่มเทให้กับ เรื่องงานได้อย่างเต็มที่

“ชีวิตของเรา ต้องมีสติตลอดเวลาว่า ช่วงไหนใครกำลังพบวิกฤต กระทั่งความสัมพันธ์ในครอบครัว หากมันไม่ได้ราบรื่นสม่ำเสมอ มีขึ้นมีลงเป็นช่วงๆ ในฐานะเป็นผู้ชาย เป็นสามี เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นพ่อ ต้องเข้าใจตรงนี้ เข้าไปมีส่วนร่วม เอาใจใส่เมื่อถึงคราวจำเป็น”

คุณหมอวิจารณ์ยังมีมุมมองเรื่องชีวิตที่เป็นสัจธรรมอันชัดเจนที่สุด โดยแนะนำไว้ว่า “หลักสำคัญ คือการจัดความสัมพันธ์ จัดให้ความคาดหวังตรงกัน ปกติเวลาเราเห็นว่า ชีวิตของใครดี คนทั่วไป มักเข้าใจผิดคิดว่า มันดีตลอด มันไม่จริง เราต้องผ่านความลุ่มๆ ดอนๆ ที่เขาเห็นว่าดีในขณะนั้น เดียวนี้ ไม่จริง เพราะว่าในความราบรื่นที่เราเห็นในภาพใหญ่ มันมีภาพเล็กๆ ที่เป็นทีลุ่มๆ ดอนๆ ด้วย เป็นเรื่อง ธรรมดา”

และนี่คือชีวิตที่มีความสุขในหลายระดับ คุณหมอวิจารณ์เห็นว่า สังคมที่ดี หน่วยงานที่ดีต้องดูแล กันและกัน ต้องช่วยกันใส่ “ความมั่นคง” เข้าไปไว้กับ “ความพอเพียง” ควบคุมไม่ให้ความต้องการของเรา มากเกินไป ต้องรู้จักการปฏิบัติตัวควบคู่กันไปด้วย จึงเห็นได้ว่า “ความสุขในการทำงาน” มีหลายแหล่ง ที่มา มีหลายปัจจัยทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งคนส่วนใหญ่จะมีความสุขได้ต้องอาศัยปัจจัยหลักๆ จากฐานะการเงิน หรือ

จากความมั่นคงในการจะดำรงชีวิตอยู่ โดยคุณหมอมจะย้ำกับตนเองเสมอว่า เราต้องเอื้อเฟื้อต่อคนที่มาทำงาน ให้เขามีรายได้พอจะมีชีวิตอยู่ได้ ไม่ใช่ต้องดิ้นรน ลำบากทำงาน 2-3 แห่ง นอนดึก เข้าต้องตะเกียกตะกายหนีรถติด จั้วเจี๊ยว วันๆ นั่งคิดแต่เรื่องจะใช้หนี้อย่างไร หากเป็นแบบนี้ เขาจะไม่อยู่ในฐานะจะมีความสุขเป็นแน่ อันนี้ถือเป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญ เป็นภาพสะท้อนคุณภาพ ชีวิตของคนทำงานได้เป็นอย่างดี และคนส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมด มีความสุขในการทำงานไม่ได้ เนื่องจากไม่มีทักษะในการทำให้ชีวิตตัวเองมีความสุข ซึ่งอันนี้คุณหมอวิจารณ์ถือว่าเป็นปัจจัยภายใน และได้ขยายความไว้ว่า

“ทักษะสำคัญที่สุด คือ ทักษะในการควบคุมตัวเอง คุณให้รู้จักพอเหมาะ คุมความต้องการ คุมความรู้สึกนึกคิด คุมความภูมิใจ ความพอใจว่าอย่างไรทำให้เรารู้สึกสุข รู้สึกภูมิใจตัวเอง ภูมิใจที่เรา ได้ทำงานร่วมกับใครต่อใคร ภูมิใจที่อยู่ในหน่วยงานนี้และภูมิใจที่ได้ยากลำบาก”

เพราะเมื่อเราได้มีโอกาสมองย้อนกลับไปในช่วงชีวิต ณ เวลานั้น ที่ต้องทนทุกข์ ยากลำบาก จนอาจเกิดข้อเปรียบเทียบอย่างน้อยเพื่อตัวใจว่าทำไมไม่มีเหมือนคนอื่น ทำไมเราไม่มีอย่างเขาบ้าง แต่มาถึง ณ เวลา นี้ ภาพแห่งความทุกข์ในยามนั้น จะกลายเป็นเพียงฉากหนึ่งของความทุกข์ อันเป็นปัจจัยสำคัญที่หล่อหลอมตัวเราและสร้างแรงบันดาลใจให้กับเราได้ ผ่าฝัน จนพบกับความสุขได้ในเวลาปัจจุบันนั่นเอง

หากมองมุมของคุณหมอวิจารณ์จะเห็นว่า คุณภาพชีวิตมีหลายแบบ แต่ละคนได้ และมี ไม่เหมือนกัน เมื่อยืนอยู่ในมุมมองชีวิตของตัวเอง คำว่า “คุณภาพชีวิตการทำงาน คือ คุณค่าของชีวิต อันหมายความว่า เราเกิดมาที่ ได้ทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ มีโทษน้อย และได้ทำในสิ่ง ที่ฝันไม่ว่าฝันนั้นจะเล็กหรือใหญ่ได้บรรลุเป้าหมายภายในเวลาเป็นขั้นๆ ไปเรื่อยๆ

“เมื่อเราบรรลุจุดนั้น เราทอนส่วนของความฝันให้มันเล็กลงๆ และสั้นลง แต่มีความยาว อยู่ด้วย เมื่อถึงทุกจุดที่เราทำสำเร็จ นั่นคือ ความสุข ที่ให้ชีวิตพอเพียง”